

Datum
11 februari 2022
Aanvangstijdstip
13:00u

Ons kenmerk
DOS-2021-0006911

Aanwezigen

Gedeputeerde J.N. Baljeu
Dijkgraaf P.H.W.M. Daverveldt
Hoogheemraad M.E.H. Koop
Hoogheemraad R. Egas
Hoogheemraad P. Ouwendijk
Hoogheemraad M. Belt
P.C. Jansen (secretaris-directeur)

Ambtelijke ondersteuning

(provincie)
 (hoogheemraadschap)

Onderwerp

Statenbesluit 7402 'Aanpassing reglementen Zuid-Hollandse waterschappen'

Dit bestuurlijk overleg vindt plaats naar aanleiding van het besluit van Provinciale Staten van 13 oktober 2021, waarin het voornemen is opgenomen om het aantal geborgde zetels van het algemeen bestuur te verminderen van negen naar zeven en de verdeling van de geborgde zetels tussen de categorieën belanghebbenden bedrijven, gebouwd en natuurterreinen aan te passen.

Dijkgraaf Daverveldt geeft aan dat dit onderwerp ook in het jaarlijkse voortgangsoverleg met de gedeputeerde aan de orde is geweest. Omdat het besluit van Provinciale Staten tot verdeeldheid in de Verenigde Vergadering heeft geleid, is ervoor gekozen om de hoogheemraden bij dit overleg te laten aansluiten. Ook omdat de meningen binnen het waterschapsbestuur over het besluit van de provincie uiteenlopen. Alvorens inhoudelijk over dit besluit te spreken, geeft de dijkgraaf aan dat hij en de hoogheemraden benieuwd zijn naar de vervolgstappen na dit bestuurlijk overleg.

Gedeputeerde Baljeu geeft aan dat dit overleg het formele moment is om over het besluit van Provinciale Staten te spreken. Na dit overleg zullen Gedeputeerde Staten een schriftelijke terugkoppeling geven aan Provinciale Staten, waarin de voortgang met betrekking tot de voorgenomen reglementswijzigingen van de betrokken waterschappen beschreven zal worden. De brief hierover wordt momenteel voorbereid en zal aanstaande dinsdag (15 februari) in het college worden besproken. De bestuurlijke overleggen met de waterschappen Hollandse Delta en Schieland en de Krimpenerwaard hebben in januari plaatsgevonden. Het proces voor de waterschappen Rijnland en Rivierenland loopt anders, omdat daar ook andere provincies bij betrokken zijn. Omdat de gevolgde procedure bijzonder is, zal in de brief aan Provinciale Staten de aanbeveling worden gedaan om in gesprek te gaan met waterschappen. Net als bij de waterschappen bestaat binnen Gedeputeerde Staten geen eenduidig standpunt over het besluit van Provinciale Staten, ook omdat het onderwerp van de geborgde zetels niet aan de orde is geweest in de coalitieonderhandelingen. Gedeputeerde Baljeu geeft aan dat zij wat dat betreft benieuwd is naar de reactie en toelichting van het college van dijkgraaf en hoogheemraden in aanvulling op de al ontvangen schriftelijke reactie van het hoogheemraadschap.

Dijkgraaf Daverveldt verwijst naar de schriftelijke reactie van het hoogheemraadschap en benoemt daaruit een aantal argumenten die naar voren zijn gebracht. Hij staat stil bij artikel 13 van de Waterschapswet, waarin is bepaald dat bij het bepalen van het aantal leden van een bepaalde categorie geborgde zetels de aard en omvang van het belang moet worden afgewogen. In het besluit van Provinciale Staten ontbreekt een onderbouwing hieromtrent en blijkt niet dat er een belangenafweging is uitgevoerd. In het besluit wordt enkel volstaan met hier en daar een zetel eraf. Zo zijn er meer opmerkingen over het voorgenomen besluit. Het voorstel van de dijkgraaf is daarom om een rondje te maken langs alle hoogheemraden zodat zij hun zienswijzen kunnen geven.

Hoogheemraad Koop krijgt vervolgens het woord. Zij is verbaasd over de haast en slordigheid van het gevolgde proces en uit haar zorgen over de invloed daarvan op de functionele democratie. Veel statenleden snappen volgens haar niet wat een functionele democratie inhoudt en dat had voorkomen kunnen worden als zij vooraf het gesprek met het hoogheemraadschap hadden gevoerd. De hoogheemraad vindt het stuitend dat het hoogheemraadschap niets is gevraagd. Het hoogheemraadschap kent een lange geschiedenis van 800 jaar en functioneert nog altijd goed. Zij verwijst naar artikelen in de media en beschouwingen van H. Tjeenk Willink over het functioneren van de algemene democratie, waarop ook wel het een en ander is aan te merken. Zij vervolgt dat het provinciale besluit geen fatsoenlijke onderbouwing bevat met betrekking tot artikel 13 van de Waterschapswet. Ook wordt in het besluit gesproken over een bredere taakopvatting, maar miskend wordt dat dit niet inhoudt dat er een wijziging in taken plaatsvindt, maar wel meer werk bijkomt. Het is een onzalig voorstel en gooit een bom onder de onderlinge verhoudingen binnen het hoogheemraadschap en met de provincie. Haar advies aan Gedeputeerde Staten is om het statenbesluit te heroverwegen, ook omdat volgens haar een aantal coalitiepartijen binnen Gedeputeerde Staten zich niet aan de afspraak hebben gehouden om het niet over de geborgde zetels te hebben.

Hoogheemraad Ouwendijk sluit zich aan bij hoogheemraad Koop en vult aan dat er ook voldoende is aan te merken over de werking van een algemene democratie. Hij beschrijft de impact van het besluit op de onderlinge verhoudingen en benadrukt het belang om die te herstellen. Gedeputeerde Staten vragen om een inhoudelijke reactie op het provinciale besluit, maar het ware beter geweest als het besluit over de geborgde zetels aan de rijkswetgever was overgelaten.

Hoogheemraad Egas geeft aan dat hij na de bijdragen van de hoogheemraden Koop en Ouwendijk weinig toe te voegen heeft. Het besluit van Provinciale Staten betreft mij in het bijzonder omdat hij namens bedrijven zitting heeft in het bestuur van het hoogheemraadschap. De onderlinge relaties binnen het hoogheemraadschap waren tot een anderhalve maand geleden goed. Hij benadrukt dat als de provincie al een dergelijk besluit neemt, dat de onderbouwing dan wel goed moet zijn. De hoogheemraad vraagt zich af welk probleem nu met dit besluit wordt opgelost. Ook wijst hij op het ontbreken van een onderbouwing in relatie tot artikel 13 van de Waterschapswet. De gehele procedure vindt hij onzorgvuldig, die volgens hem nu van reparaties aan elkaar hangt. Volgens hem had de provincie zich eerst in de waterschappen moeten verdiepen alvorens een dergelijk besluit te nemen.

Hoogheemraad Belt heeft daarna het woord. Hij wil graag benadrukken dat het belangrijk is dat het hoogheemraadschap één reactie heeft gegeven. De schriftelijke reactie geeft aan hoe de Verenigde Vergadering in deze discussie staat. Het college heeft zich hieraan geconformeerd. Wat in de Verenigde Vergadering is te zien, zie je in feite ook terug in het college van dijkgraaf en hoogheemraden. Deze door de Verenigde Vergadering vastgestelde brief is dan ook de reactie namens het hoogheemraadschap. De vaststelling van de brief heeft in de Verenigde Vergadering de nodige spanning opgeleverd. Hij benadrukt dat het daarom nodig is dat de procedure snel wordt doorlopen. Het stemt hem tevreden dat de inzet van de provincie is om dit proces voor de zomer af te ronden. Dat biedt voor het hoogheemraadschap gelegenheid om zich daarna met duidelijkheid op dit punt op de komende waterschapsverkiezingen te richten. Tegen die tijd mag volgens hem worden verwacht dat de gelederen binnen het hoogheemraadschap weer worden gesloten.

Dijkgraaf Daverveldt heeft vervolgens het woord en geeft aan dat het voorgenomen besluit de samenwerking binnen het hoogheemraadschap niet ondersteunt maar onder druk zet. Hij refereert hierbij aan de landelijke discussie over afschaffing van de geborgde zetels en het adviesrapport 'Geborgd gewogen' van de commissie Boelhouwer alsmede het rapport van het Overlegorgaan Fysieke Leefomgeving. Ook de landelijke discussie is lastig, wat voor de Unie van Waterschappen aanleiding is geweest om geen duidelijk standpunt in te nemen maar een reactie te geven die de diversiteit aan meningen binnen het waterschapsbestel weerspiegelen.

Hoogheemraad Ouwendijk vult aan en licht het landelijke beeld nader toe. Hij refereert hierbij aan de woorden van de voorzitter van de Unie van Waterschappen, die tijdens het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer heeft aangegeven dat de waterschappen tot op het bot verdeeld zijn. Hij vraagt zich daarnaast af wat er gebeurt met de voorgenomen reglementswijziging als die bij een ander waterschap geen doorgang vindt. Is het daarmee dan voor alle waterschappen van de baan.

Gedeputeerde Baljeu antwoordt dat het niet voor de hand ligt dat daarmee een reglementswijziging van de baan is. Zij geeft aan dat zij de worsteling, ook in het licht van de landelijke discussie, herkent. De gedeputeerde ziet van dichtbij vanuit haar functie dat het waterschapsbestuur goed functioneert. Voor wat betreft haar eigen partij moet ze eerlijkheidshalve echter bekennen dat ze niet weet wat het landelijke standpunt over de geborgde zetels is, omdat dit zo door de jaren regelmatig is gewijzigd. Zij ziet de voordelen van de geborgde zetels, maar kan zich ook voorstellen dat er wordt nagedacht om het waterschapsbestuur meer via de politieke lijn te organiseren. Het feit dat Provinciale Staten zich heeft uitgesproken over een vermindering van de geborgde zetels, maakt deze worsteling er niet makkelijker op. Het is daarom belangrijk dat de belangenafweging op een goede wijze wordt gedaan, maar zij kan zich voorstellen dat het besluit ook politiek gemotiveerd is. Het helpt de waterschappen ook niet dat er geen eenduidig standpunt wordt ingenomen door de Unie van Waterschappen. Dit maakt het voor de waterschappen ook moeilijker en ingewikkeld. De gedeputeerde noemt dit een gemiste kans om de geborgde zetels voor een positief voetlicht te brengen. Aan de voorkant hebben Gedeputeerde Staten geadviseerd om het nationale debat over afschaffing van de geborgde zetels af te wachten, maar daar is geen gehoor aan gegeven. De verhoudingen in Provinciale Staten zijn duidelijk, maar vanwege de reacties is de gedeputeerde van mening dat het goed zou zijn als Provinciale Staten de waterschappen zouden

horen. Gedeputeerde Staten kunnen echter niets aan het gevolgde proces veranderen en zullen het dus faciliteren.

Dijkgraaf Daverveldt vraagt hoe Provinciale Staten de waterschappen zouden kunnen horen. Gedeputeerde Baljeu geeft aan dat in de Statencommissie een voorstel is gedaan om een hoorzitting te houden. Dit voorstel is niet aangenomen, omdat de vrees is dat dit consequenties heeft voor de planning. Vervolgens is een rondetafelgesprek voorgesteld, maar ook dit zou kunnen leiden tot tijdsdruk en heeft het daarom ook niet gehaald. Desondanks is de gedeputeerde wel van plan om de aanbeveling om de waterschappen te horen schriftelijk aan Provinciale Staten over te brengen, niet alleen vanwege de reacties maar ook omdat het in de normale bestuurlijke verhoudingen dit gewoon is om te doen. Dit wordt onderschreven door de dijkgraaf. De gedeputeerde geeft aan dat het horen kan leiden tot meer wederzijds begrip, ofschoon het de besluitvorming wellicht niet tot een andere uitkomst zal leiden.

Hoogheemraad Egas heeft naar aanleiding van het besprokene nog behoefte om aan te vullen. Hij brengt met betrekking tot de snelheid van het proces naar voren dat als er haast mee gemoeid is dat er dan eerder een start gemaakt had moeten worden. Dit zou bij de statenleden moeten worden teruggelegd. Het is daarnaast moeilijk om van tevoren af te spreken dat de komende jaren wordt vastgehouden aan de geborgde zetels, omdat deze discussie in het verleden al vaker is gevoerd en men er steeds weer op terugkomt. De verhoudingen hieromtrent binnen de waterschappen zijn verdeeld en dit geldt daarmee automatisch ook voor de Unie van Waterschappen. Wel had de Unie van Waterschappen de goede samenwerking binnen de waterschappen in de discussie rond de geborgde zetels meer ten toon kunnen spreiden. De gedeputeerde reageert dat dit inderdaad een gemiste kans is en dat de expertise die het waterschap inbrengt zeer waardevol is. Hoogheemraad Koop reageert hierop en geeft aan dat in het algemeen bestuur het gaat om besturen en het niet draait om de technische expertise van het waterschap: die zit bij de medewerkers. Het gaat met name over het omgaan met mensen en de wijze van besturen. De bestuursleden hebben daarbij de keuze om te gaan voor profileringsdrang of te proberen om het waterschap verder te brengen. Zij merkt op dat de geborgde zetels zich moeten verdedigen terwijl politieke partijen ook niet altijd zaligmakend zijn, wederom verwijzend naar de media en beschouwingen van de heer Tjeenk Willink. De Unie van Waterschappen heeft volgens haar in 2015 al een standpunt verwoord en de discussie over de geborgde zetels legt ook binnen de Unie van Waterschappen een bom onder de verhoudingen. Hoogheemraad Koop maakt zich daarom ernstige zorgen over wat het besluit van Provinciale Staten zal betekenen voor de toezichthoudende rol van de provincie. De gedeputeerde vraagt zich af of dit het geval zal zijn.

Dijkgraaf Daverveldt trekt de conclusie dat alle waterschappen verdeeld zijn over dit onderwerp en dat zij daarmee invloed op het besluitvormingsproces verliezen. In feite geven de waterschappen het vanwege de interne verdeeldheid uit handen aan de politiek. Het is daarom goed als er een keer een knoop over de geborgde zetels wordt doorgehakt. Het is daarmee de verantwoordelijkheid van de regering. Aanvullend reageert gedeputeerde Baljeu dat het de vraag is of het wetsvoorstel in de Tweede Kamer op tijd voor de waterschapsverkiezingen wordt aangenomen. Provinciale Staten hebben om die reden besloten om de besluitvorming over vermindering van het aantal geborgde zetels door te zetten. De gedeputeerde geeft aan dat zij haar best gaat doen om dit besluit uit te voeren.

Het is immers een opdracht van Provinciale Staten. In Gedeputeerde Staten is een eenduidig standpunt over dit onderwerp niet te verwachten.

De vraag wordt vervolgens gesteld wat de vervolgstap wordt na dit overleg. krijgt het woord en vertelt dat na dit 'artikel 3-overleg' het ontwerpbesluit tot wijziging van het reglement zal worden opgesteld. Dit ontwerpbesluit zal ter inzage worden gelegd conform het bepaalde in artikel 4 van de Waterschapswet. Vervolgens zullen de ingekomen zienswijzen worden beantwoord en de stukken gereed worden gemaakt voor besluitvorming door Provinciale Staten. Daarmee zal formeel de rol van Gedeputeerde Staten ten einde zijn gekomen en is het aan Provinciale Staten om hun definitieve besluit te nemen.

Hoogheemraad Belt komt kort terug op het onderwerp rondetafelgesprek met Provinciale Staten. Hij vindt het belangrijk dat als zo'n rondetafelgesprek plaatsvindt de afvaardiging vanuit de Verenigde Vergadering evenwichtig is. Over het rondetafelgesprek beslissen Provinciale Staten, maar de gedeputeerde zal aanbevelen de waterschappen te horen alvorens tot definitieve besluitvorming over te gaan. Het is als overheid niet chique om in te spreken bij andere overheden. Gedeputeerde Baljeu geeft aan dat het goed zou zijn als het gesprek wordt gevoerd, omdat de insteek van de geborgde zetels goed is voor te stellen vanwege de expertise, kennis en ervaring die zij inbrengen. Hierop reageert hoogheemraad Koop dat het niet alleen gaat om de expertise van de geborgde zetels, maar dat het gaat om goed bestuur. Gedeputeerde Baljeu onderkent dit en geeft aan dat zij dit ook zo bedoelt. De gedeputeerde gebruikte hiervoor het woord expertise maar het is wellicht het verkeerde woord om in deze context te gebruiken.

Dijkgraaf Daverveldt hoopt dat in de toekomst het bestuurlijk overleg daadwerkelijk als een 'open overleg' wordt vormgegeven als er aanleiding is om een wijziging van het reglement te wijzen. De gedeputeerde onderschrijft dit, maar geeft aan dat het in dit geval ging om een initiatiefvoorstel vanuit Provinciale Staten en dat het daarom afwijkend is van de gangbare procedure.

Het bestuurlijk overleg komt tot een afronding. Hoogheemraad Koop geeft aan dat zij benieuwd is naar wat de gedeputeerde meeneemt uit dit overleg. Gedeputeerde Baljeu geeft aan dat het belangrijk is om aan goede relatie tussen het hoogheemraadschap en de provincie te bouwen. Dit besluit over de geborgde zetels beschouwt zij als een kink in de kabel. De gedeputeerde vindt het echt belangrijk dat Provinciale Staten het gesprek aangaan met de waterschappen en dat de waterschappen een goede relatie met de Staten behouden. Hiervoor wil de gedeputeerde zich ook inzetten.

legt tot slot aan de bestuurders voor dat gedeputeerde Baljeu per e-mail door de fractievoorzitter van de fractie Ongebouwd is benaderd met een eigen reactie op het besluit van Provinciale Staten. Gedeputeerde Baljeu geeft aan dat zij niet van plan was om meer duiding te geven dan aan de Verenigde Vergadering. Hoogheemraad Ouwendijk geeft aan dat wat hem betreft de formele reactie van de Verenigde Vergadering leidend is, en dat het niet de bedoeling is dat er nog losse reacties komen. Dit uitgangspunt wordt door de andere collega-bestuurders onderschreven, waarna het overleg ten einde komt.

Dit verslag bevat geen woordelijke weergave van het gesprek. Aan de inhoud hiervan kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.